

KUNST

| NORDENS LEDENDE KUNSTMAGASIN |
NR 6 2014 – ÅRGANG 61 – KR 95

PER FRONTH

En blekksprut i spagaten

MARTINE

POPPE

Suksess i London

GEIR

YTTREVIK

Malerisk realisme

bc 1562 06 kr 95,00

TEMA: MALERI MARTINE POPPE, GEIR YTTREVIK, HALVARD HAUGERUD, THOMAS SÆVERUD, LINE SCHJØLBERG, HARALD FENN OG KARIN KØLTZOW **FOTOSAMPLEREN: ROLF HOFF**
VÆR MED PÅ MORTEN KROGVOLDS LEGENDARISKE WORKSHOP I VÅGÅ ANMELDELSER
KUNSTHÅNDVERK / DESIGN: DUOEN LØVAAS & WAGLE 30 ÅR **VALDRESMUSEA**
LOTTE KONOW LUND PÅ GALLERI F 15 I MOSS KUNSTHISTORIE: LUCIAN FREUD

EN

BLEKKSPRUT
I SPAGATEN

– ED, der har vi tittelen, jubler **Per Fronth**, mens båten hopper ned fra en to meter høy bølge et sted mellom Ny-Hellesund og Kristiansand. KUNST har fulgt Fronths verden i to dager; fra et betongverksted til missiler printet i 3D, vevtepper, en tank i Ny-Hellesund og malte fotograferte kongeregalier med klassisk musikk i bakgrunnen. Et sted mellom politikk og poesi ... Et rom der alt kan skje.

Tekst Mette Dybwad Torstensen

Foto Kjartan Bjelland

/ Per Fronth Studios

Jeg oppfatter meg nokså organisert. Jeg er flink til å se produksjonslinjene som ligger som perler på en snor.

PER FRONTH

SLO, JULI: – Det finnes kanskje ikke noe styggere enn betong for mange, men det er faktisk det viktigste materialet som er frembrakt siden antikken. Colosseum ble bygget i betong! Det er nok ikke mange kunstnere som har gidde å angripe noe så massivt heller.

– *Men flagget i betong?*

– Ja, det er grunnlovsjubileum i år, og få vet at grunnloven faktisk ble redigert og omskrevet 4. november 1814. Så disse flaggene mine lanseres 200 år etter. Akkurat det er egentlig ikke så viktig for meg, men flagget symboliserer hvem vi nordmenn er, 22. juli og det der ... en slags selvransakelse. Hva svarer du hvis jeg spør deg når du sist følte deg norsk? Hva er det norske for oss? Selv ønsker jeg å oppfatte meg selv som en verdensborger, en global kunstner. Og likevel finnes det øyeblikk da jeg med stolthet og savn kjenner på det norske i meg, sier Per Fronth på telefonen under en fisketur i juli med datteren sin. Han har akkurat støpt første del av betongskulpturen hos «betongkongen» Verdal Trysnes AS, og planlegger fortsettelsen frem mot sin største utstilling på fem år i Oslo, på Galleri Fineart på Tjuvholmen i november.

– Kom ned hit i begynnelsen av september, så mye er klart. Meg i rød kjeledress foran korset i flagget, betongen, heisekraner. Det kan bli saftige visuelle saker ... legg inn en overnatting, så ser vi verkstedet, støperiet, oljetanken og alt ...

Fornebu, august: – Jeg måtte bare ringe deg. Dere har gira meg helt opp. De betongarbeiderne er helt ville ... nå henger det sju tonn betong og dingler i lufta. Og jeg er

ferdig med vev fra Belgia og er på vei til bronsestøperiet. Så kommer maleriene. Jeg tror jeg vil dekke opp alle uttrykkene denne gangen. Jeg er svært opptatt av at dette blir intet mindre enn knallbra, og det får vi til, sier Fronth på handsfree fra Kristiansand.

Kristiansand, september: Så var jeg her. På Kjevik. Per Fronth hilser kjapt, med skinnjakke over shorts og skjorte. Med i bilen følger overraskende to andre menn, professorer i rytmisk musikk, som skal undervise i *music business management* ved Universitetet i Agder.

– Livet er en underlig liten sak, sier Fronth og forteller at han og Bendik Hofseth i baksetet er gamle venner fra New York.

– Bendik ga ut plate på Columbia og ble hentet i limo mens vi andre dro oss gatelangs. Han er en av de beste på saksofon.

– Livet går opp og ned, og det meste er faser, humres det fra baksetet.

– Ja, nå er livet mitt sånn at jeg har verksted i den industrielle delen av Kristiansand Havn og bor 12 minutter unna på Flekkerøy og på «hytta» i Vibes gate på Majorstua, ler Fronth og slipper av de gamle vennene like ved der han selv vokste opp på østsiden av Kristiansand. Han blir litt stillere og tar noen telefoner (*jeg trenger en mann som kan hoppe trampoline i dress, han må være blond, jeg har dressen, men ikke mannen*), før vi stopper ved en fabrikk i Søgne som lager stoler man styrer oljeborene fra på plattformene (*alle pengene finansdepartementet forvalter kommer jo fra kysten her*).

– Jeg tok kontakt med Kongsberg Våpenfabrikk for å få låne tegninger til missilet NSM. De var positive først,

deretter ble jeg satt over til den ene undersekretæren etter den andre i kommunikasjonsavdelingen, og til slutt gikk dialogen i stå. De ville vel ikke ha noe med denne pågående kunstneren å gjøre. Da gikk det en fanden i meg. Så jeg lastet ned alle bilder jeg fant på nettet av raketten og skapte en tolkning av originalen, ikke 1:1, men så tett på som mulig. Så laget vi en oppblåsbar modell i plastduk på 15 meter! Like før presentasjonen på Dillon Gallery i New York i fjor høst forsvant den i Kina; jeg må vel være den første kunstneren som har mistet et missil i Mainland China. Vi fant det til slutt på et havnelager i Hong Kong. Ganske ufarlig sak. Antikunst.

– *Hvorfor?*

– Jo. Vi er fredsnasjonen og fredsløseleverandøren Norge som produserer og shipper denne raketten sammen med tanker om demokrati. Vi bruker den jo bare på de største bandittene. Soldatene sender vi dit det er passe farlig og behager oss. Libya var greit, ikke Syria. De virkelige stedene får andre ta seg av.

Fronth setter fra seg Land Roveren, og etter fem minutter sitter vi igjen i bilen med en liten pose hvite miniraketter printet i 3D.

– My drugs, ler Fronth. – Tror du ikke den blir kul i gull eller sølv, som et pendelsmykke? Jeg vet ikke om det funker, men jeg måtte forfølge denne ideen.

Vi fyker videre i Fronths fotspor og kunstneriske rom. For dette intervjuet kunne ha vært lagt opp på mange måter. Fra et politisk overblikk til personlige Per. Fra politikk til poesi. Eller vi kunne delt det i ka-

pitler med de fire disiplinene Fronth jobber med akkurat nå: 1. betongskulpturer, 2. tapestry, 3. fotomaleri og 4. konseptutvikling som oljetanker eller missiler.

Vi kunne også reist tilbake i tid; til den unge Fronth som vokste opp med sin søster og tvillingbror og en far som var krigsseiler og fortalte historier fra hele verden. Fronth som kjøpte et kamera som 14-åring fremfor å spare pengene, og som 19-åring fikk en jobb i VG andre hadde solgt både mora, tanta og søstera si for. En fotoredaksjon som formet måten han i dag forteller i bilder og ga ham et unikt utgangspunkt som billedkunstner. Fronth, som 26 år gammel prøvde lykken i New York og sa opp jobben i VG før han fikk sitt gjennombrudd med utstillingen Xingu Chronicles, en serie om indianere i Brasil, i Dillon Gallery i New York i 1998. Og Fronth som igjen fikk overskrifter etter å ha tatt bilder av den engelske revejakten i år 2000.

I stedet velger jeg en reise der alt fletter seg inn i hverandre, *en antydning til en rød tråd*, som han selv kaller det, eller *en blekksprut i spagaten*, like mangfoldig og sprikende som alle prosjektene i Fronths liv: båten, verkstedet, samboer Ella, datteren Aya Augustine og tvillingene Tidemann og Florian, en natt alene med en fotballkamp i tanken på Ny-Hellesund, frakt av en barnesykkel fra hytta på naboøya, en utstilling i New York, deltagelse på Art Miami, reise med Strømmestiftelsen til Bolivia, Kenya og Bangladesh, en uke på et anerkjent vevstudio i Belgia med Gerhard Richter ved naboveven, shipping av store verk til samlere i Mexico

NORWEGIAN ICON: *Weapon of Mass Democracy*. En 40 mm sølvskulptur av Kongsberg Defence Systems Naval Strike Missile tar form. Per Fronth lager politisk satirisk smykkekunst av raketten, en gullforylt pendulum på vei til åpning av utstillingen *GOLD* hos Dillon Gallery i New York 6. november 2014, og på Galleri Fineart samme kveld.

ED: Ingen har laget det norske flagget i betong før. Fargene er tatt bort, og tilbake står korsets form. I en negativ form får vi en borg; et vern. Bak er de hule. De to skulpturene kan settes sammen og dermed tilintetgjøre flaggmotivet. Skulpturen er forskallet av Nicolai Koveland og Fredrik Langeland, Verdal Trysnes AS.

Betong er – ved siden av tre olje og fiskeslo – det vi har bygget landet vårt på. Flaggskulpturen ED handler om de ideer og verdier vi reiser oss med.

PER FRONTH

og New York og til samlingene til stjerner som Sting og Al Gore – og tilbake til det nære: terpentint, bengalakk og klassisk musikk på verkstedet – og havet. Landskapet i Fronth som alt er fundert på.

– Hvordan organiserer du deg med alle disse prosjektene?
– Jeg oppfatter meg nokså organisert. Jeg er flink til å se produksjonslinjene som ligger som perler på en snor. Ofte får jeg en visjon som sakte vokser frem, og jeg prater mer og mer om den. Så handler det om å materialisere ideen. Finne folk som er flinkere enn meg selv. Se på denne saken, det er en bronseskulptur. Du ser den ikke, men den har en veldig komplisert idé ... konseptkunst; der er ikke jeg. Jeg oversetter min idé til noe fysisk. Og prosjektene må ha en sunn økonomi i seg. Jeg er ingen statskunstner, så jeg må skaffe bleier til barna på egen hånd, ler Fronth og løper innom et bakeri i Søgne for kaffe og lunsj før vi setter kursen for neste stopp etter nye avtaler med assistenten Erik på telefonen: betongstøperiet.

Betongflagget. – Jeg har bodd 15 år utenfor Norge og siste 10 år i landet og tenkte at nå var kanskje tiden inne for å begynne å kommentere også mitt Norge. Samtidig har jeg blitt en del av landet/samfunnet igjen, gjenintegrert – der ligger det en ambivalens. Det er de som bygger landet som har gjort dette mulig, betongstøperne her. Jeg bare kommenterer, jeg. Flaggskulpturen ED handler også om de ideer og verdier vi reiser oss med.

Foran oss, på et industriområde, står Fronths nyeste prosjekt ferdig. Han har allerede ringt meg to ganger om dette i sommer: To syvtonns flagg i betong har landet og venter på transport til Tjuvholmen og Oslo. Den grå betongmassen erstatter rødt, hvitt og blått. Dermed er det korsets form vi ser. Som en gravstein, en altertavle, en sarkofag. I den andre skulpturen er det en negativ form av flagget, som er bygget innover. Målene er eksakt flaggets dimensjoner. Tittelen er ennå ikke notert ned i Fronths skissebok (som følger ham sammen med kameraet hvor hen han går).

– Betong har en historie tilbake til 150 år f. Kr. og hadde en

storhetstid frem til Romerrikets fall på 400-tallet. Briten Joseph Aspdin tok patent på den i 1824; Portland Cement.

Betongskulpturen har spor etter treformen den er støpt i. Mange vil nok se på den som en protestskulptur. Men Fronth understreker også det vakre i den.

– Den ene blir en borg; et vern. *Festung Norwegen* ... en bunker. Vi nordmenn skal for guds skyld trekke oss tilbake. Og de syriske flyktninger som kommer, må for all del være friske. Betong er – ved siden av tre, olje og fiskeslo – det vi har bygget landet vårt på. Folket ser ikke korset i flagget til vanlig. Vi har et demokrati tuffet på kristendommen og monarkiet. Det er en diametral motsetning mellom demokrati og monarki.

Bak er begge skulpturene hule, og man kan gå inn og fylle flagget og borgen med det man ønsker. De to skulpturene kan også settes sammen og dermed tilintetgjøre flaggmotivet i et slags 3D puslespill. Ying yang. Tvillinger, som Fronth selv.

– Ingen har vel laget det norske flagget i betong før? sier han begeistret som en liten gutt, og tar forsiktig på den røffe betongen før han kryper inn i tankerommet bak.

– I kunsthistorien finner jeg inspirasjon og referanse til Jasper Johns fantastiske maleri *Flags* av det amerikanske flagget som han laget i 1954. Visste du at det norske flagget fikk farge på grunn av lave budsjetter? I 1821 ønsket man et flagg med korsets form etter en mann på 33 år som mente mye og spredte visdomsord for 2014 år siden – noe vi strides om ennå. Man beholdt det danske Dannebrog og la inn en blå stripe som en gest til svenskene. Dessuten trengte man da kun å sy inn et blått bånd fremfor å lage helt nye flagg – det var økonomisk. Men bør vi ha et kors i flagget vårt, er det et inkluderende eller ekskluderende symbol – i vår sekulariserte tid? Jeg bare bringer spørsmålet til torgs. Og når folte du deg norsk sist?

Fronth svarer på spørsmålet selv.

– Da jeg våknet 23. juli, følte jeg meg norsk. 11. september var et angrep på meg av mer fysisk karakter, jeg bodde 400 meter unna tvillingtårnene i New York. Men 22. juli var et angrep på mine illusjoner om det

norske. Om vi – og dem. Skulpturen ED forsøker å stille også det spørsmålet.

Fra politikk til poesi langs en kystvei. – Er du troende?

Magen rumler, og jeg noterer på svingete veier med sorlandshus ned mot kysten på den ene siden og berg på den andre. Vi kan tillate oss å grave litt mer nå. Om tro og poesi. Og kunstneren Per. Han kjører forsiktig og prater.

– Vi mennesker kan aldri forstå hvorfor den lille jenta blir overkjørt eller hvorfor akkurat din nærmeste dør av kreft. Her kommer religionen inn og skaper en form for orden for mange. Men religionen må følge sin nåtid. Helvete og jomfrufødsler dysses ned, alle skjønner jo tegninga der. I stedet gir religionen råd for mellommenneskelige forhold, kjøreregler, hvordan leve livet før det går galt. En sjelesørgende effekt. I dette rommet er det også plass til humanetikk – og kunsten. Jeg tror på religionen så lenge den forfekter humane verdier. Jeg anser meg som et politisk menneske, men også kristen, ganske enkelt fordi jeg er født og oppvokst med denne kulturarven. I samme åndedrag er jeg en sosialdemokrat – enhver nordmann er faktisk det, vårt velferdssamfunn kommanderer det. Alle strukturer er rigget slik. Men det betyr ikke nødvendigvis at jeg er en personlig sosialdemokrat. I Norge kan hvem som helst bestemme seg for å bli noe og gjennomføre dette. Det er en frihet vi skal takke for. Men vår lille

landsby uteksaminerer relativt like mennesker. En øredøvende konsensus. Så kommer utskudd som 22. juli. Dette er bekymringsfullt ved Norge. Og dermed er vi på vei inn i dette flagget i betong igjen. Som du ser, så jobber jeg i et rom mellom politikk og poesi ... tidsånden ... og forteller historier. Jeg insisterer på å være i dette rommet mellom realisme og fiksjon der estetikk og kritisk tenkning om etikk er det fundamentale.

Vi passerer Kirsten Flagstads hjem, Amalienborg, og nærmer oss verkstedet (*det er ikke et atelier*) til Fronth mens han beskriver hvordan billedspråket hans har vokst frem:

– Det begynte med famlende bokstaver. Så kunne jeg skimte noen ord, deretter noen setninger. Nå, som jeg har rundet bøyen 50 år, kan jeg driste meg til å si at jeg forteller noen noveller. Eller kanskje bare noen avsnitt.

– *Intet ferdig landskap du henter alt fra?*

– Nei, det er langt frem til et helt landskap. Men min vei inn i kunsten var veldig annerledes. Jeg har jo bakgrunn som fotojournalist som hadde reist verden rundt og fortalt presise historier. En eventyrer. Det dokumentariske er ennå råmateriale som jeg henter inn og deretter foredler.

Brennende stiger i 12 tråder. Erik hilser oss velkommen i verkstedet. Fronth forsvinner av gårde for diverse småting som må ordnes, og Erik serverer «analog kaffe». På

1 PER FRONTH i sitt verksted foran vevarbeidet *Venia / Reservoir / Full Moon*.

2 DEN RØDE TRÅD. Per Fronth sammen med Master Weaver Roland Dekeukelaere fra Flanders Tapestries i Belgia. Vevarbeider er en ny disiplin for Fronth, som alltid søker å arbeide med mennesker som er bedre enn ham selv. Her foran *Inner Peace (Post-Traumatic) Tapestry* som ble presentert i New York, Art Miami og solgt til en kontemporær samling i Mexico under Zona Maco Art Fair i februar 2014.

badet ligger både bleier og Arne Næss' bok *18 sannheter om hvor virkeligheten kommer fra*. Månen er utforsket i ulike små malerier. Badende kvinner, et tomt basseng fra Cuba og disse skiltpanelene er stablet omkring, elementer som Fronth bryter opp sine til tider nesten romantiske motiver med. På flygelet står portretter av kontreadmiral Louise Dedichen i Oda-positur med klør og en *steindau* løve i bakgrunnen.

– Dette er en hyllest til den sterke kvinnen, som min Ella, sier Fronth, og drar oss kjapt med inn på snekkerverkstedet der de siste ordene til fange #777, Karla Faye Tucker, er risset inn i et 2 x 2 meter stort steinmonument og belagt med bladgull. Fronth var selv til stede utenfor dødkammeret i Huntsville, Texas, da hun ble tatt av dage 3. februar 1998. Fronth har laget 13 andre steinplater med dødsdømte fangers siste ord. Serien heter *Last Statements*.

– Ti sekunder etter dette satte de sprøyta og hun er død. Noen flommer over av kjærlighet idet de sier sine siste ord på jord. Andre hevder de er uskyldige til det siste. Hva tenker du om at jeg tar med disse steinene og flyr over til USA og setter dem opp utenfor fengselet?

Fronth går hastig videre, og jeg henger på igjen.

– Har du fått veven fra New York nå, Erik?

Han ruller den ut. *Verket Venia (Reservoir / Full Moon)* på 300 x 230 cm har blitt vist på Dillon Gallery i New York på utstillingen *Mapping the Surface* høsten 2013 og videre på Art Miami. Motiver med brennende stiger opp en høy betongvegg og et isdekt fjell bak. Ingen fremtid eller nåtid. Fargene gløder, og jeg blir i

grunnen stående målløs. Hvor kan vi egentlig oppholde oss i denne verdenen? Fronths første vevarbeid, *Inner Peace (post-traumatic) Tapestry*, ble solgt på Zona Marco, Latin-Amerikas største kunstmesse i Mexico, til en kontemporær kunstsamling.

– Dette med brennende stiger var en idé jeg fikk. Jævla sterkt! Vi varslet brannvesenet om at vi ville lage brann her ute, og hadde først et fotoopptak. Fjellene er fra et prosjekt der jeg fotograferte det norske landskapet fra helikopter, en ganske arrogant måte å lage landskapsbilder på. Deretter er dette bearbeidet digitalt og

Jeg forteller historier med det mediet jeg behersker best: fotografiet. Fotografi som maleri.

PER FRONTH

sendt til Flandern Tapestries i Belgia som er de fremste på tapestry av denne typen. De bruker en teknikk kalt *jacquard tapestry* som bygger på et optisk prinsipp om at når fargene i trådene blander seg, oppfatter øynene nye farger. Blått vevet med rødt gir lilla. Jeg tenker på det som at jeg kan ikke fly, men trenger en pilot som må hjelpe meg med dette nye språket.

Fronth sier flere ganger at hans kunst ofte handler om å overføre en idé til et fysisk materiale. Fargene i veven består av 12 nøye utvalgte tråder; lin gir en hardhet, ull noe mykt.

– Vev fascinerer meg. Materiale som er håndfarget ull fra en en gang gressspisende sau på åkeren eller plukket inn fra bomullsplanter. Og håndverket har en tradisjon tilbake til 300 år f. Kr. i Hellas. I middelalderen ble vev svært populært, da det også var transportabelt og kunne rulles sammen og følge adelen og autoriteter på deres reiser. Under den franske revolusjonen ble mange av gobelinene brent, for å få ut gulltrådene. Men så kom Flandern med sin storhetstid, og det er i Belgia jeg lager vevarbeidene.

Vevarbeidet *Inner Peace (post-traumatic) Tapestry*, som strekker seg 5–7 meter, laget Fronth basert på bildene han tok da han i 2001 krysset Atlanteren om bord i en seilbåt i 20 dager med Vetle Lid Larsen og seks andre (inkludert en *sushikokk som laget sushi av dorado og tuna*) rett etter 11. september i New York. Havet er bunnklagen.

– Jeg bodde 400 meter fra tvillingtårnene, i Tribeca, og var øyevitne da de raste. Jeg måtte bare komme meg vekk. Denne seilturen var min spirituelle reise. Vevet viser en horisont hvor en storm nærmer seg. Samme dag som terrorangrepet lastet jeg også ned et bilde fra sparebankens webkamera i Ny-Hellesund, og laget et verk som fikk tittelen *Surveillance of the Sun / Ny-Hellesund*

110901. Øya lå der så fredelig, mens resten av verden revnet.

– Men hvorfor velger så mange godt voksne mannlige kunstnere vev akkurat nå, nærmest en trend i samtidskunsten?

– Jeg tror formatet pirrer. Tråder satt i system for å gi noe annet. Et organisk bilde – en kontaktflate med *Naturen*. Jeg føler også at dette er et medium helt forskjellig fra maleriet. Det isolerer og demper lyd, men henger så lett ut fra veggen. Jeg er rett og slett *besnæret* av det. Det er et medium som, i likhet med betong og bronse, har tradisjoner tilbake til antikken i vår kulturarv. Og da kjenner man raskt på det å være liten – og på de virkelige store størrelser i livet.

Telefonen ringer, og Fronth forsvinner ut. Erik oppfordrer meg til å spise, for Fronth har alltid 40 mail og beskjeder han bare *må* ordne. Men etter fem minutter setter han seg ned. Minner fra indianerstammen i Brasil henger på veggen bak oss. Lyspærene som danner lysende kuler i noen av maleriene hans, ligger i en tull på et bord sammen med Bibelen og en harpun. En hodeskalle i gull og en kalender som fyller mange kvadratmeter minner oss på momentum mori.

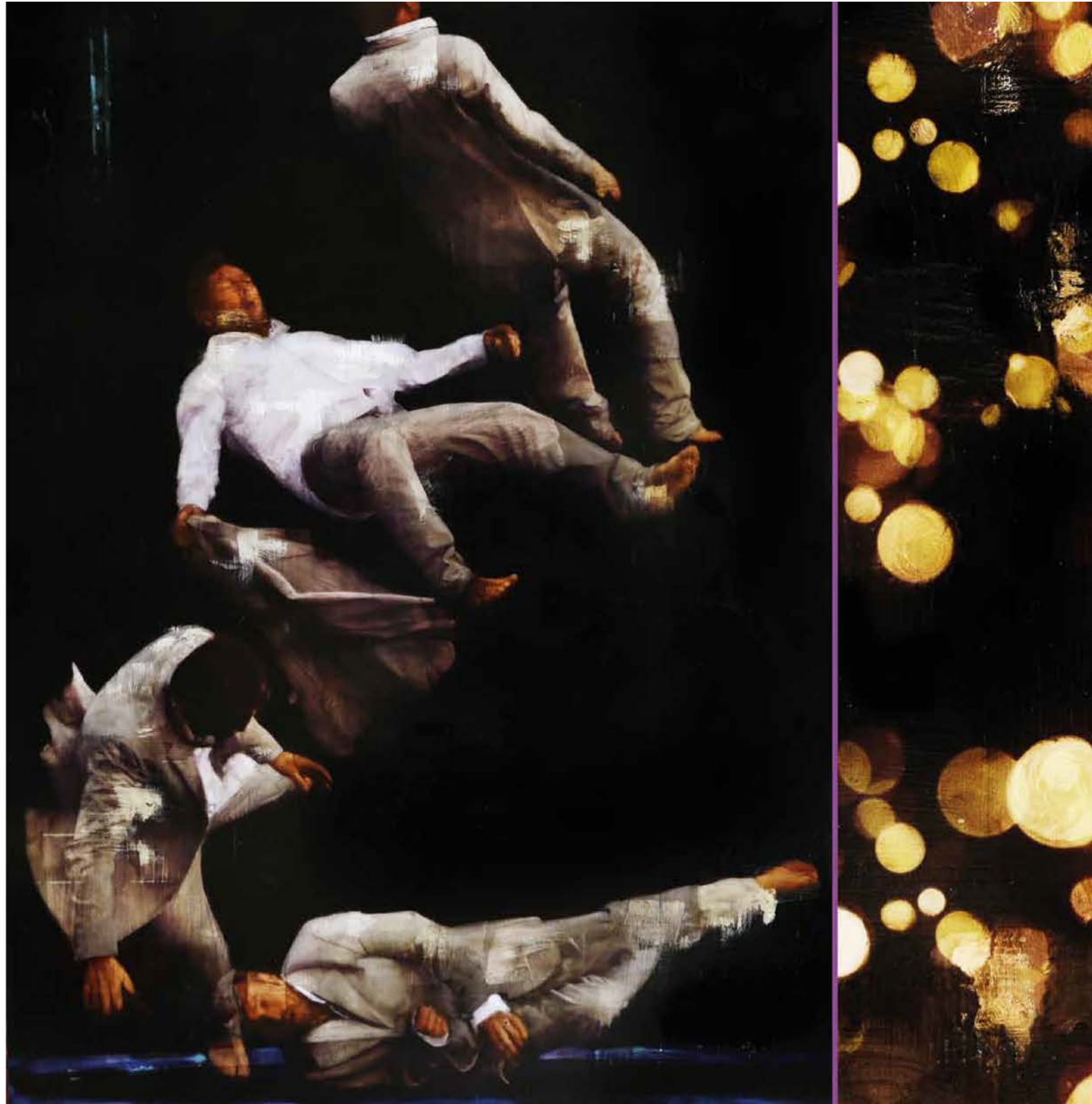
Mannsrollen. – *Jeg lurte på en ting, i bildene dine fra tidlig 2000-tall står mennene ofte bøyd, mens kvinnene alltid danser eller er vektløse?*

Fronth ler, og kommenterer at det er her jeg overtar styringen på intervjuet. Til nå trodde han at han hadde kontrollen.

– Disse mennene strekker ikke til, men er likevel bærere av en kraft. Jeg malte dem i New York, og jeg var en annen Per da. Men jeg har alltid vært flink til å slå meg selv i hue og snakke meg selv ned. Til tider en overkritisk egenskap som kan ramme altfor hardt. Vi har jo hørt på dere kvinner i mange år nå og holdt kjeft for at dere skulle slippe frem, men jeg tror også mannen kan være i en krise Men kanskje vi kan snakke om det like før du går på flyet?

Han spiser resten av bagetten og fortsetter mer alvorlig:

– Jeg kan godt snakke om dette. Det er viktig, og noe vi menn ofte er flau over, og et tema jeg vurderer å snart berøre i kunstnerskapet mitt, kanskje til og med menn og barnevogner kan dukke opp. Maria Sjøvold tok nylig problemstillingen opp i sine fotografier – i rollen som mor. Som mann har du dette selvpresset, akkurat som den

I norsk kulturliv er det litt sånn at hvis du greier deg selv, så er det noe galt. Kulturdyret kaller jeg den iboende negativiteten. Jeg mener man skal klappe for dem som får til noe selv, skaffer seg en interesse for hva de skaper.

PER FRONTH

moderne kvinnen, om å være flink faglig, skaffe mat på bordet, gjøre lekser med ungene, være en god far, imponere sosialt. Forfengelighetens marked. Etter mange år med blodsmak i kjeften kjente jeg på det å være sliten da vi fikk tvillinger for 2,5 år siden, og jeg hadde en utstilling i New York og en i Ålesund på én gang. Jeg er tvilling selv, og da jeg så to kuler på ultralyden fikk jeg nesten panikk og brølte ut: *Ny bil!!!* Det tok meg lang tid å bearbeide at jeg som tvilling selv fikk tvillinger. På helsestasjonen lå det et skjema om fødselsdepresjon for kjæresten min, og jeg kunne huke av på alle 12 punktene. Jeg viste dem mitt utfylte skjema, men fikk beskjed om de ikke kunne hjelpe meg. De arbeidet kun med den store Mor/Barn-undersøkelsen. Løsningen ble etter hvert au pair for å få det til å svinge. Men det er fantastisk, da; to toåringer som sier *o' my gosh!*

Han rister på beina, rastløs.

– Men jeg har lært meg en ting. Livet er kaos, og det er bare å henge på. De handlingene du gjør, produserer noe du må forholde deg til. Det er lovmessig og likegyldig på samme tid. Tenk deg at du legger et hvitt ark på en strand, tar en neve sand og slipper den ned på arket. Sandkornene faller tilfeldig, men også svært lovmessig. De kunne ikke falt på en annen måte.

– *Du leter etter en balanse? Er det derfor du tilfører geometriske bånd og felter i bildene – for å stramme opp og skape ro?*

– Jeg tror veldig mye på å finne en intuitiv balanse i det jeg gjør. Det ligger mye patos i min oppbygning av motivene, og disse visuelle inngrepene er en del av dette språket. Jeg vil være en samtidskunstner, være penetrerende nå med mitt helt unike uttrykk, alltid på tuppen. De vertikale og horisontale kuttene i malingen, derimot, refererer til tiden på desken der vi fysisk kuttet til fotoene – en fotojournalistisk referanse.

– *Ofta tenker jeg på John Constable, romantiker i England på 1800-tallet?*

– Ja, en kritiker i New York trakk frem ham, og male- ren John Singer Sargent. Men noen har også sammenliknet arbeidene med vår tids fotografiske kunstnere,

canadiske Jeff Wall og tyske Thomas Demand. Vi har et likt blikk. Mange har også trukket paralleller til Goya. Men jeg ser aldri bakover og har ingen helter. Sånn sett er jeg ganske kjedelig.

Fotomaleriet. Fronth går for å skifte til maletøy, sender Erik av gårde med missilene og en bollepøse og setter på musikk. Hans datter og en venninne er i ferd med å hoppe ut i fjorden på bildet *Minor 25 Offshore / Friendship (archipelago)* (det er i denne tiden de viktigste båndene dannes), *Barcode* minner om et stilleben, men avslører en strekkode og en plastikkblomst. Et tomt svømmebasseng og et falleferdig hus var en gang et luksusresort på Cuba.

– Sosialismens fallitt. Jeg tenker at dette kan bygges opp igjen, men andre tenker kun en ruin, kommenterer Fronth og skjærer opp filler med en skalpell og gnir inn brent umbra på regaliene på treplaten på staffeliet, det vil si et foto fra slottet.no. Fra det sorte og brune jobber han frem lys og farge. En grønn smaragd. Gult gull.

– Det var ingen lærebøker i denne teknikken, mixed media, eller fotomaleri, så vi måtte lage en selv, utgitt og utsolgt på Press Forlag i Norge og USA i 2009. I denne fasen jobber jeg ofte alene, med musikk. Det er som å skimte land når man har seilt lenge, eller du vet du nærmer deg land fordi en måke setter seg på dekk.

Dette er antydningens kunst. Fronth har forlatt fotografiet for lenge siden.

– Alle som har jobbet i presse, vet at fotorealisme og sannheten i foto ikke finnes.

– *Men en fotograf som maler?*

– Ja, det er fy. En maler kan bruke foto, men ikke omvendt. Nå følger likevel mange etter meg.

– *Kan man si at du maler som du jobber i mørkerommet?*

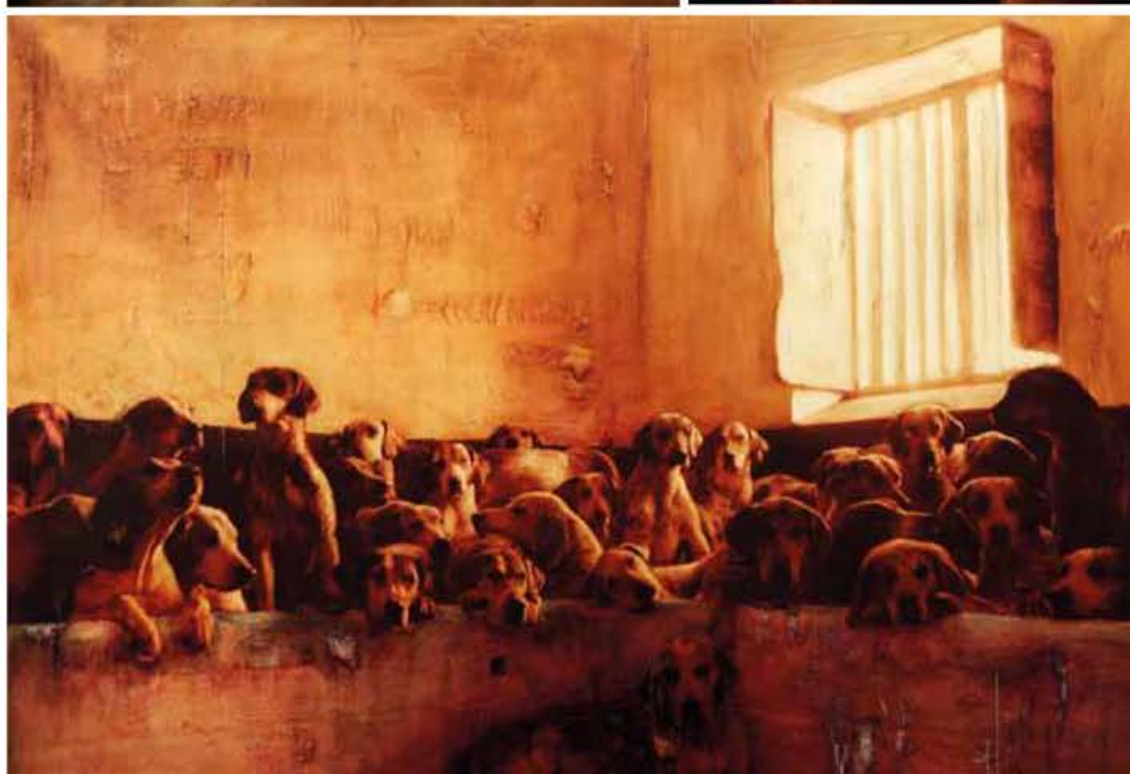
– Ja, visst søren. Jeg fremkaller bilder, det er akkurat det jeg gjør. Det har ingen sagt til meg før. Jeg maler med lyset. Det popper frem.

På veggen troner et av Fronths hovedmotiver: En skikkelig *catfight* mellom ballettdansere:

– De er egentlig figurer i et maktspill. Dere ser

FORRIGE SIDE: BAROKK VEKTLØSHET. I verket *Gravity / Joy (Silence) Trampoline* fremhever Fronth den moderne mannsrollen i samfunnet; kjæresten, faren, vennen, materialisten, suksessjegeren, naturelskeren. *Flink pike-syndromet* er blitt et husholdningsbegrep, menns selvplagte press for å lykkes er vanskeligere for dem å snakke om.

MOTSATT SIDE: PER FRONTH arbeider ofte med fotografi som råmateriale. Han velger gjerne konfliktylde historier som baketeppene for sine kunstserier, så som i *Xingu Chronicles* (1998) som omhandler urbefolkningens kår i Amazonas eller *Theatre of War* med fokus på norske demokrati-soldater i krigsherjede Afghanistan. Fronth blir også hentet inn til store bestillingsverk internasjonalt: lysinstallasjonen *Photosynthesis* på Michelinstjerne restauranten Rouge Tomate på Fifth Ave i New York og nede til høyre en detalj fra bestillingsverket *Levert Cosmopolitan Hotel i Las Vegas*.

ballettstjerna som ligger nede. Nå er det en ledig plass i toppen. Et tronskifte er allerede i gang. Det er det det handler om; å skape visuelle backdrops for etiske og moralske dilemmaer. Verket heter *Conflict / Political Scene (Band of Horses)*.

Statskunstner og kulturdyr. Vi setter oss i to stoler. Timene har løpt av gårde. Det er mer prat enn et intervju nå. Fronth har mange meninger om kultur-Norge og *kulturdyret* som han kaller det. Han har sterke meninger om statskunst, og vil skyte på statens kunstpolitikk, ikke på kunstnerne.

– Premisset er at norsk kulturliv i hovedsak er *fondet* på oljepenger. Staten er også en av de største premissleverandørene for midler til norsk kunstproduksjon – KORO skryter selv av det. Det skaper et avhengighetsforhold. Noen vil kalle det *moderne statskunst*, og det er vanskelig å være uenig. Og her mener jeg at det går et veiskille tvers gjennom norsk kulturliv. På den ene siden kunst som er avhengig av staten for å bli til – og den andre delen av kunsten som vokser frem på tross av denne enorme pengemakten. Med andre ord finnes det to kunstmarkeder i Norge. Jeg opererer hovedsakelig i den private sektor og forholder meg til et marked som ser verdien av at vår felles historie fortelles på flere måter. Men det beste er: Ja, takk begge deler.

Han henter noen druer og fortsetter:

– I norsk kulturliv er det litt sånn at hvis du greier deg selv, så er det noe galt. Jeg mener man skal klappe for dem som får til noe selv, skaffer seg en interesse for hva de skaper. I musikken er man avhengig av andre, det er som en gruppesport, mens det norske kunstlivet er en gjerrig, individuell sport. Du kan godt sitere dette som et spark. Det er viktig for meg å ikke drive med statskunst. Hvis ingen vil ha det jeg lager, har jeg da krav på å være kunstner? Å lage 14 tonn betongskulptur vil nok få mange til å lure på om barnet er riktig vel bevart, men det er mine penger jeg tar sjansen med, ikke skattebetalernes. Norge utdanner altfor mange kunstnere, og de må subsidières når de kommer ut i

den andre enden. De løper rundt som skjelvende aspeløv 14. oktober, vet du hvorfor?

– Nei...

– 15. oktober er fristen for å sende inn søknad om stipend fra staten.

– Er kunstnerne viktige?

– Absolutt, vi kan se og kommentere samfunnet og fortelle hvor vi er på vei fra en rar vinkel, som en 5. statsmakt. Fjerner du alt av kunst i verden, så har vi kun urskog igjen.

Han tar en pause. Drar i krøllene.

– Litt flaks må man også ha, men flaks jobber man seg opp. Det var mange år i New York da jeg ikke fikk til en dritt. Odd Nerdrum sa til meg: *Slåss og stå på, det vil snu*. Og det gjorde det. Jeg står på skuldrene til hele vår kunsthistorie, og vil aldri etterlate mange verk som vil bli husket i hundrevis av år, men forhåpentligvis vil noen tåle tidens tann og historiens dom. Jeg er best på å lage Per Fronth.

Ny-Hellesund. Det er en ny dag. Vi står på toppen av den gamle oljetanken på Verftet i Ny-Hellesund, med håret til alle kanter. *Fritanken* ble født i 2011: en hightechbolig med samme isolasjonsmateriale som i International Space Station, med diameter på 3,6 meter og en byggekost-prislapp på halvannen million kroner. Det er hit Kronprinsen tar med seg sine venner som Melinda og Bill Gates. Her har Alex Ferguson spist hamburger. Og det er hit Fronth og familien reiser for å trekke seg tilbake fra verden. Fronth setter frem pulverkaffe og ser utover havet der det i eldre tider lå hundrevis av skip med last fra fjerne strøk. Her var havnen alle kom innom. *Fritanken* er også bygget over et kompass med nordstjernen Stella Polaris i midten risset inn i gulvet, der skipene navigerte ifra. Fra denne lille tanken kan du orientere deg utover i verden, akkurat som dette er Fronths base ut mot det internasjonale kunstmarkedet.

– Alt har en plan; sengen er vendt sør-vest, bordet mot nord. Alt går opp i en høyere enhet. Akkurat som

grekerne hadde systemer for sin arkitektur. Steinene på gulvet er hentet fra et skip fra Estland som sank i 1450 ved innseilingen kun 200 meter mot vest, men ble først funnet i 1986. Det hadde med stein som trolig skulle brukes i en katedral i Edinburgh. Jeg fikk nyss om at det lå noen steiner igjen på en låve her borte. Vi snakker 40 år før Columbus fant Amerika! Jeg ville aksentuere stedets funksjon som handelssted. Dette funnet var nemlig det viktigste funnet etter Osebergskipet og ga en helt ny kunnskap om hvor handelsrutene gikk.

Fronth kaller *Fritanken Hellesund rehab*.

– Dette er en del av mine prosjektutviklinger der Fronth møter arkitektur. I New York har jeg utviklet bilder på noen beist av noen Michelin-restauranter. Ideen min er å oversette og implantere det jeg lager i andre kontekster enn inn i stuene til folk. Jeg og mesterkokk Trond Moi jobber også mot et stort prosjekt i Hemsedal, Skigaarden. Fra havet her og tusen meter rett opp til fjells.

Fronth vasker raskt opp og langer ut foran meg på den 800 meter lange kyststien han fikk kjempet gjennom fra Trond Mois Bølgen & Moi til Olavsundet, som visstnok åpnet seg for Olav den Hellige i 1030.

– Det er andre enn KORO som kan lage kunst i det offentlige rom. Det finnes også private initiativer. Er det så heldig at staten står for den største kunsten ut til folket Norge? spør Fronth idet vi setter kursen mot land igjen. Bølgene har blitt større (*værfast, det driver vi ikke med*). Jeg noterer med hoppende skrift mens Fronth oppsummerer.

– Jakten, eventyret og menneskers vilje til å undersøke rundt neste sving for å se om det er noe mer, oppsummerer kunsten min. Enten det er revejakten i England i serien *BLOODLINES*, der man har gjort en sport ut av beskatning, indianere som beskytter landet sitt i serien *Xingu Chronicles* eller soldatene i Afghanistan i serien *Theatre of War*.

Han svinger kjapt unna en bøye, og puster lettet ut for ikke å ha fått garnet i propellen.

– Det går alltid bra ... men du, jeg satt oppe i hele natt og grublet på tittelen på betongflagget. Binary ... Arv ... Paul Waaktaar i A-HA sa til meg en gang at tittelen er kjempeviktig, det er den folk husker. Tenk deg *Take on me* ...

Han drar frem skisseboken sin. På toppen av en bølge kommer det:

– Ed!

– Ja, sier jeg spontant. – Det rommer jo alt. Ed til landet, ed til seg selv.

Fronth klapper som et barn.

– ED gjør verket større. Det handler om fremtiden, man gir jo en ed om noe som skal komme. To bokstaver og et så ladet ord.

Kjevik: En halvtime i båt, en sviptur innom huset med datterens sykkel og vi er igjen på Kjevik flyplass.

– Dette var jo avslappende, sier Fronth og tar ut kofferten min og smiler. – Men alt koker vel egentlig ned til en nysgjerrig gutt som aldri slutter å snu steiner og dra på eventyr.

Jeg noterer og streker under setningen i den andre skriveboka jeg har med.

– Tre streker under svaret, ler han. ☺

KONSEPTUTVIKLING:
– En kunstner trenger ikke alltid å jobbe alene med et verk. Jeg mener at vi kan bruke vårt talent på ulike typer konseptutvikling. *Fritanken* i Ny-Hellesund var min idé, utviklet i samarbeid med STREK Arkitekter ved Tor Linge Tonnesen og Jonas Dybedal fra Bico Interiorarkitekter, sier Fronth.

KUNST. NUMMER 6 2014

PER FRONTH (F. 1963)

→ Autodidakt. Mentorer: Arild Jakobsen, Kjell Nupen, Bob Blackburn og Odd Nerdrum.

→ 1984–1993: Arbeidet som fotojournalist i VG med verden og konfliktområder som arbeidsfelt.

→ Startet kunstkarrieren sin i New York, hvor han bodde i årene 1990–2002. Han debuterte på Hostutstillingen i 1991.

→ Er representert ved Dillon Gallery, New York, og har hatt en rekke separatstillinger, blant annet hos Galleri Trafo, Kunstgalleriet Stavanger, Galleri BIZ, Aalesunds Kunstforening og Martha Schneider Gallery, Chicago.

→ Han har også hatt en rekke utsmykingsoppdrag i Norge og internasjonalt, det siste på Grand Hyatt i New York.

→ Verkene hans er i samlingene til Museum of Modern Art, Wakayama, Bibliothèque Nationale de France, US Library of Congress, Sørlandets Kunstmuseum, NHO, NATO og Etterretningstjenesten samt i de private samlingene til Sting & Trudy Styler, Helena Christensen og tidligere visepresident Al Gore.

→ Nobelkunstner 2009: Første fotografiske kunstner som ble invitert til å lage Nobeldiplomet, gitt til president Barack Obama.

→ Priselønt filmskaper: *Ode to a Hunter*, revefilm fra serien og prosjektet *BLOODLINES* (London 2000) ble invitert til det offisielle programmet på Sundance, Berlin og Toronto filmfestivaler.

→ Press Forlag gav i 2009 ut boken *Per Fronth* av kunsthistoriker Cecilie Tyri Holt (NO) og professor i fotografi John August Wood (US).

→ **AKTUELL:** Per Fronth vil stille ut maleri, vev og betongskulpturer på Galleri Fineart fra 6. til 27. november.